מאי קונם אמר רב הונא 9 באומר יאסרו כל

פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך: והתירו

לו שיחזירנה: פשימא מהו דתימא ליגזור

משום דר' נתן ידתניא ר' נתן אומר יהנודר

כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב

עליה קרבן קמ"ל: מפני תיקון העולם: מאי תיקון העולם איכא אמר רב ששת ארישא

רבינא אמר לעולם אסיפא והכי קתני אין בזו

מפני תיקון העולם: מתני׳ יהמוציא את

אשתו משום אילונית רבי יהודה אומר לא

יחזיר וחכמים אומרים יחזיר יונישאת לאחר

והיו לה בנים הימנו והיא תובעת כתובתה

אמר רבי יהודה אומר לה שתיקותיך יפה

אכוו דב יהודה אוכוו לה שהיקותן יפה מדיבוריך: גבו' למימרא דרבי יהודה חייש לקלקולא ורבגן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמעיגן להו דתגן יהמוציא

את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום

נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר

שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו

בו רבים יחזיר אלמא יו[רבגן חיישי לקלקולא]

ורבי יהודה לא חייש לקלקולא אמר

שמואל איפוך והא מדקתני סיפא נישאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא תובעת

כתובתה אמר ר' יהודה אומר לה שתיקותיך יפה, מדיבוריך מכלל דרבי יהודה חייש

לקלקולא הא נמי איפוך אביי אמר לעולם לא

תיפוך ור' יהודה בההיא סבר לה כר' מאיר

וסבר לה כרבי אלעזר בצריך סבר לה כרבי

אלעזר בשאינו צריך סבר לה כר' מאיר אמר

רכא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן

אדרבנן לא קשיא אלא אמר רבא דר' יהודה

אדר' יהודה לא קשיא כדשנינן דרבנן אדרבנן

לא קשיא סמאן חכמים ר' מאיר דאמר בעינן

תנאי כפול והכא במאי עסקיגן בדלא כפליה

לתנאיה: מתני' יהמוכר את עצמו ואת

בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אבל

פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן:

גמ' אמר רב אסי הוהוא שמכר ושנה ושילש

הנהו בני בי מיכםי דיזפי זוזי מעובדי

כוכבים ולא הוה להו למפרעינהו אתו וקא

גרבי להו אתו לקמיה דרב הונא אמר להו

מאי איעביד לכו דתנן המוכר את עצמו ואת

בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אמר

ליה רבי אבא לימדתני רבינו והוא שמכר

ושנה ושילש אמר ליה הני מרגל רגילי

דעבדי הכי ההוא גברא דזבין נפשיה

ללודאי אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה

סתם גירשה ולא החנה כדפרישית הכא ופריך רב פפא דהוה לן לתקן נמי התם דלא יחזיר שלא יהא לעז כדתקין הכא ומשני אלא ודאי בלאו הכי אפילו לעז ליכא דהשתא הוא דברית ומהאי טעמא לא מצי למתבע כתובה אבל הכא אם היא שתקה אנן נמי שתקינן

דליכא לעו כיון דתקון דלא יחזיר ואי אתיא למחבע כחובה מלי אמר לה אדעתא דיהיבנא כחובה לא גירשתיך והתם דאיירי בעקרה

דוקא שייך השתא הוא דברית אבל הכא דאיירי בספק אילונית כדפירשנו לא שייך לומר השתא הוא דברית יו ואפילו לרבנן דלא חיישי

הכא לקלקולא פריך התם שפיר אנן מי שתקינן דמודו רבנן התם דמשום דאין לה בנים גירשה שכבר נשאת לשנים ולא היו לה בנים

ואם תאמר בסוף פרק קמא דנדה (דף יב:) גבי אשה שאין לה וסת פריך פשיטא דלא יחזיר ומשני לא לריכא דהדר איתקן מהו

דמימא ליהדרה קמ"ל זימנין דאולה ומינסבה כו' ואמאי לא אמרינן התם השתא הוא דברית וי"ל דהתם כיון שנתרפאת הרי היה

אומם

מאי קונס. הלא קונס לשון הקדש הוא שאוסר הדבר עליו בהקדש

ומה אסר זה עליו: באומר יאסרו כו'. והכי קאמר קונם פירות עלי

אם איני מגרשיך: פשיטא. מאי ניחוש לה: במה. בשעת איסור הבמות:

והמקיימו. ולא נשאל עליו לחכם להתירו: כאילו הקריב קרבן. על

הבמה וגמר עונו שלם לפי שע"י כן

הוא מרגיל עלמו בנדרים. והאי כיון

דקיים נדרו ניקנסיה מלהחזיר קמ"ל:

ארישא. קאי דקאמר לעיל לא יחזיר

ומסיק הכא מפני תיקון העולם אי

משום קלקולא אי משום שלא יהו

פרולות: אין כוו וכו'. הכי קאמר

והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני

תיקון העולם שלא נמצא כאן לאסור:

בותבר' המוליה הם השמו. בגט:

משום אילונית. שלא הכיר בה כשכנסה

ומכל מקום לריכה גט דאין אדם עושה

בעילתו בעילת זנות ובעל לשם

קדושין: ר' יהודה אומר לא יחזיר.

שמא תנשא ותלד ויאמר אילו הייתי

יודע שכן אפילו נותנין לי ק' מנה לא

הייתי מגרשיך ולדעת כן גרשתיך שאם

יבאו לך סימנים שאחזיריך ואם ידעתי

שלא תשובי אלי ואת ראויה לילד לא

גרשתיך לפיכך אומרים לו קודם

גירושין הוי יודע שהמוליה חת חשתו

משום אילונית לא יחזירנה עולמית:

וחכמים אומרים יחזיר. דלא חיישינן

לקלקולה: והיה סובעת כתובתה. מן

הרחשון שהוניחה בלח כתובה משום

מקח טעות ועכשיו נודע שלא הטעתו:

שחיקוחיך יפה ליך. שיאמר אילו

ידעתי בסופי ליתן ליך כתובה לא

גירשתיך: גבו' מכלל דרבי יהודה

חיים לקלקולה. שמדבריו למדנו שחם

ירלה לומר על מנת אילונית גירשתיך

היה מקלקלה: לא סיפוך. ור׳ יהודה

ודאי חייש לקלקולא וגבי נדר היינו

טעמא דלא חייש דקסבר ליכא קלקולא.

דבנדר הנריך חקירת חכם סבר לה

כר׳ אלעזר דאין אדם רולה שתתבוה

אשתו בב"ד הילכך לא מצי למימר

אילו הייתי יודע כו׳ ובשאינו לריך סבר

לה כרבי מאיר דאמר אין הבעל טועה

בנדר שבידו להפר ואינו יכול לומר

לאחר זמן אילו הייתי יודע שאני יכול

להפר לא גירשתיך: מאן חלמים.

דאמרי הכא יחזיר: רבי מאיר היא.

דאמר במסכת קידושין (דף סא.) כל

תנאי שאינו כפול כתנאי בני גד ובני

ראובן אם יעברו אם לא יעברו

שלא אמר בשעת גירושין אלא

הוי יודעת שמשום אילונית אני

מוליאך ולא אמר לה ואם אי את

אילונית לא יהא גט דהשתא הוי גט

אפילו אינה אילונית ולא מצי לקלקלה:

בותנר' אין פודין. הואיל ורגיל

בכך כדמוקי בגמרא והוא שמכר

ושנה ושילש: גבו׳ בני בי מיכסי.

מקום: גרבי להו. היו שובין

:076

בני פירקן

אומה שאוכלין

אינו

פירקן

:לעבדים

ללודאי.

תנאי: והכא בדלא כפליה.

נדרים הלכה כה סמג

לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רג

סעיף ג: קג ב ג מיי פיי מהלי גירושין הלכה יג סמג

עשין ג טוש"ע אה"ע סי

סעיף ג: קנא ד ה מיי פ״ח מהלי

מתנות עניים הלכה יג סמג עשין קסב טור ש"ע י"ד

כי רנב סעיף ו:

ל) יבמות קט: נדרים כב. נט.ס: ע"ט, כ) [תוספתא פ"ג מ: ע"ש, כ) [חוספתא פ"ג.
ס: ע"ש], ג) [לעיל מה: וש"נ],
ד) רש"ל, כ) [עירובין פג.
ד) רש"ל, כ) [עירובין פג. וש"נ], ו) (דף כט: ד"ה אלא וע"ם בתום' ד"ה כי), ושבועות כט. לט:], ה) [ברכות יד.], ט) ל"ל ר"ע ור' אליעור. רש"ש,

גליון הש"ם

גמ' באומר יאסרו כל פירות. עי׳ לעיל דף לה ע״ח מוד"ה ונודרת:

מוסף רש"י

. כאילו בנה במה. נשעת איסור הבמוח. דחונוא הוא לנדור וגו׳ הא לא מחדל יהיה נך חטא (יבמות קט:) או: כאילו בנה במה לעבודת כוכנים (נדרים כב.). כאילו הקריב עליה קרבן. שעבר עליו שמי עבירות אלא ילך אלל חכם ויתירנו, כדי שלא יהא רגיל בכך (יבמות קט:). המוציא את אשתו משום שם רע. ראה לעיל מה ע״ב.

מוסף תוספות

א. אלא על דעת המקום ועל דעתי. תוס' הרא"ש. ב. שעושין על דעת המקום ועל דעת הקהל. מוס' הרא"ש. ג. גבי שבועת ב״ד. מוס׳ סרס״ש, T. אלא נראה ודאי דפחות מג׳ לא מקרי רבים כי הכא. מוס' הרליש. ה. דחדלה חדלה. מוס' הרליש. ו. הכא כי תחדל לנדור, וכתיב. תוס׳ הרא״ש. ז מדר"י דאמר לא יחזיר T ו. מוד" דאמו לא יוויד משום דאפשר ליה לקלקל לה ואם איתא דבלא גט קאמר ונצאת שאינה אילונית לאו איהו מקלקל לה. ריטנ״ל. ח. דאי בעיא היתה צרתה .∏ חולצת ולא מיתיבמת וכו׳. תוס' יכמות דף ב: ד"ה או שנמנאו. ט. שלא היה להם כח לברר אם הם סימניז עב: ד"ה על מנת. ופי׳ אחר:] בשנולדו בה קצת סימני אילונית. רמב"ן. ר. דלעולם לא יהיו לה בנים. מוס' כתוכות ענ: ד״ה על נ יא. ובדעתו אפי׳ יהיו מומין. תוס' יכמות כ: ד"ה או. יב. דאם אינה אילונית שפיר מייבם. תוס' ינמות ג: ד"ה או. יג. דלא היתה אשת יד. מהו عاة. שתיקותיך יפה מדבוריך, ואקשי׳ ואי איהי שתקה אנן מי שתקינן. רשנ״א. 10. פריך לבטל הגט. מוס׳ הרח״ם דון לא יחזיר כדי שלא יהא אפי׳. מוס׳ הרח״ע. ד. דאי אילונית היא אין .T לה רפואה. מום' הרח"ש. י∏. דמוכחא מילתא. תוס׳

פסקי רי"ד (המשך)

הרא״ש.

הבמות שסבר לעשות מצוה ועושה עבירה כך זה סבור לעשות מצוה ועשה עבירה הגה״ה. מפרש רבינו אליהו זצ"ל משום דאתיא בג"ש וכתיב התם חדלו לכם מז . האדם אשר נשמה באפו וכו'

מועיל לה סם רפואה ולהכי מצי מקלקל לה דאומר אילו הייתי יודע שיש רפואה לזו הייתי מבקש לה סם לרפואה: תקרי במה אלא במה ובריש פ"ג דנדרים יליף בהאי ג"ש דנק' רשע דכתיב שם רשעים חדלו רוגו) 3' כדתנן בנדרים (ט.) כנדרי כשרים לא אמר כלום שאין דרכם של כשרים לידור אלא להביא בנדבה ריש לו להשאל על נדרו ולא יקיימנו וזה שלא נשאל וקיים נדרו וגירש אימא ניגוור וניקנסיניה שלא יחזירנה קמ"ל דלא קנסי לזה. ואתיא כמ"ד טעמא דמתני' משום קנסא ודוקא כשנדרה היא קנסוה שלא תהיה פרוצה בנדרים אבל כשנדר הוא אין לקונסו שהנדרים באשה הם פריצות ולא באיש: מפני תיקון העולם ומתמה מאי תיקון העולם איכא פי׳ דמשמע התירו לו שיחזירנה מפני תיקון העולם ומאי תיקון העולם יש בחזרתה אמר רב ששת ארישא פי׳ האי מפני תיקון העולם ארישא קאי דקתני משום ש״ר לא יחזיר משום נדר לא יחזיר ומסיק הכא מ״ט לא יחזיר מפני תיקון העולם אי משום קלקולא אי משום קנסא רבינא אמר אסיפא וה״ק אין בזו מפני תיקון העולם פי׳ התירו לו

משביע אתכם א וכו׳ ופירש שם בקונטרסי דהיינו על דעת רבים ומיהו לפ"ז לא היה היתר לחרמות בזמן הזה ב ונראה דלא אמר משה כן אלא שלא יערימו כדמפרש התס^{גם} משום קניא דרבא וכן עתה אין עושין אלא בשביל כך דוא״ת על דעת יחיד נמי לא יהא לו הפרה כיון

דתלה בו נדרו וי"ל דמבטל דעתו

משום רבים ולא משום יחיד: **הנודר** כאילו בנה במה. מפרש רבינו אליהו משום דאתיא

בגזירה שוה דחדלה כתיב הכא ודברים כג) כי תחדל לנדור וכתי׳ התם (ישעיה ב) חדלו לכם מן האדם וגו' כי במה נחשב הוא ודרשינום אל תיקרי במה אלא במה ובריש פרק ארבעה נדרים (נדרים כב.) יליף בהאי גזירה שוה ה דנקרא רשע דכתיבו שם רשעים חדלו רוגו (מיוב ג): המוציא אשתו משום אילונית. משמע הכא דאילונית בעיא גט דותימה לבריש יבמות (דף ב:) משמע דלא בעיא גט דהוו קדושי טעות דתנן וכולן שמתו או שמיאנו או שנמלאו אילונית לרותיהן מותרות חוש לומר דהכא מיירי בספק אילונית ^ט ומוליאה משום חשש אילונית תדע מדקתני סיפא נישאת לאחר והיו לה בנים ואילו ודאי אילונית אין לה רפואה' מדפליגי ש רבי יהושע ורבי עקיבא בהערל (שם דף עט:) בסרים חמה דיש לו רפואה וחולך וחולנין לאשתו ובאילונית לא פליגי ודרשינן בפ"ק דיבמות (דף יב.) אשר תלד פרט לאילונית והא דאמר (שם דף סד:) שרה אמנו אילונית היתה אין מזכירין מעשה נסים כדאמרינן גבי איוב בריש אלו טריפות (חולין דף מג.) והא דפליגי בהמדיר (כתובות דף עג.) בקדשה על תנאי וכנסה סתם דבעיי גט משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות היינו בשאר מומין דמחיל אבל באילונית לא מחיל ועוד דמומין מסיק אדעתיה שמא לא יתקיים התנאי דשכיחי יא ובועל לשם קדושין אבל אילונית דלא שכיח לא מסיק לבעול לשם קדושין והא דתנן פרק אלמנה ניזונת (שם ק:) הממאנת והשניה והאילונית אין להן כתובה דמשמע אבל גיטא בעי דהכי דייק בהמדיר (שם דף עג.) גבי כנסה סתם ונמנאו כו' משום שניה נקט הכי דעל כרחך ממאנת לא בעיא גט אי נמי בהמדיר לא דייק אלא משום דתני ברישה אינה מקודשת ובסיפא תנא שלא בכתובה והא דאמרינן (יבמות סא:) קטן וקטנה לא חולצין כו׳ קטנה שמא תמצא אילונית ולא אמרינן תחייבם ממה נפשך יב דאי אילונית היא הרי הן קדושי טעות ושריא לשני יג אומר ר״ת דהתם בדקבלה עילויה וכה"ג משני בפ' בן סורר (סנהדרין דף סט:): אומר אה שתיקותיך יפה מדבוריך. ואם תאמר ואם היא שתקה אנן מי שתקינן דהכי

מפני תקון הנולם והא כי היכי דבנדרת איהי מצי לקלקולה (הם) הכי נמי כי נדר איהו מצי לקלקולה ולמימר אילו הייתי יודע שיש פתח לנדרי אם היו נותנים לי ק' מנה לא הייתי מגרשך אין זה כלום דבודאי אם היה מודר ממנה הנאה מתחלה כגון שאמר הנאת תשמישך עלי כקונם ומחמת נדר זה היה מגרשה היה צ"ל לא יחזיר שמא יקלקלנה ויאמר אילו הייתי יודע שיש פתח לנדרי לא הייתי מגרשך דומיא דנדרה היא אבל זה שרצה לגרש את אשתו וקשר עצמו בנדר שלא יכול להתחרט הרי אנו רואים שבכל לב הוא מגרשה ואינו חפץ בה כלל שהרי נדר בכל כחו ע"י נדר שלא יתרצה עמה הלכך שום קלקול אינו יכול לעשות ומ"ה מתמה תלמודא פשיטא ודאי שיכול להחזירה. ומהדר מהו דתימא ליגזור משום דר' נתן דתניא ר' נתן אומר כל הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן וגמר עוונו לפי שהוא מרגיל עצמו בנדרים קמ"ל. פי' הנודר

פריך רב פפא בס"פ הבא על יבמחו (יבמות דף סה.) גבי נשאת לרביעי והיו לה בניס 'ד ויש לומר דהתם נמי לא הוי מו אלא מין לעו דהא

פסקי רי"ד

י שאלה לחכם יכול הוא לקלקלה שאם יזקק לה חכם להחיר לה ודרה יאמר הוא להוניו לה נודה לאמו הוא אילו הייתי יודע שיזקק לה חכם אם היו נותנים לי אפי׳ ק׳ מנה לא הייתי מגרשך ונמצא גט בטל ובניה ממזרים ושאינו צריך חקירת חכם אלא הוא יכול להפר כגון שהיה מנדרי עינוי נפש לא הוצרכו חכמים לאסור עליו מלהחזירה לפי שאינו יכול לקלקלה ולומר אילו הייתי יודע וכו' שהרי הוא יכול להפר ולמה לא הפר אלא להפר ולמה לא הפר אלא ודאי גמר בלבו לגרשה ר' אלעזר אומר לא אסרו זה אלא מפני זה. תניא ר' אלעזר אומר לא אסרו צריך . אלא מפני שאינו צריך במאי . קמיפלגי ר״מ סבר אדם רוצה אלעזר סבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב״ד. פי״ ר׳ מאיר סבר בנדר שצריך . חקירת חכם ואינו מנדרי עינוי . נפש שיכול הבעל להפר איכא שיכול לומר אילו הייתי יודע שחכת יכול להחירה לא הייחי שוזכם כול להוגידה לא הייזה מגרש דניחא לי שתתבזה אשתי בב״ד ולהשאל על נדרה ואע״פ שמחזקת עצמה נדרנית בפניהם והוא זילותא לה. אבל אם אינו צריך חקירת חכם אינו יכול לקלקל ולומר אילו הייתי יודע שאני יכול להפר לא הייתי מגרשך שדבר זה ידוע הוא לכל מפר [נדרי] עינוי מהבעל מפו (נודי) עינוי נפש של אשתו. ור' אלעזר סבר איפכא בנדר שצריך חקירת חכם אינו יכול לקלקל ראנן סהדי שאין אדם רוצה שתתכזה אשתו בכ"ד אכל שונו בב ו אבר בנדר שאינו צריך חקירת חכם יכול לקלקל ולומר שאין כל אדם בקי שיכול להפר נדרי אשתו הלכך לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך שעיקר הקלקול תלוי בו א״ר יוסי ב״ר יהודה מעשה בצידן וכו׳ מאן תנא דקתני מעשה. פי׳ דרך התנא כשאומר מעשה מביא ראיה לדבריו הראשונים וזה אינו כך דברישא מיירינן כשנדרה כן דבו שא מיידינן כשנודה איהי ומעשה דסיפא מיירי כשנדר איהו חסורי מחסרא והכי החוי רד"א שודרה היא בר ר' יהודה מעשה נמי בצידן בא' שאמר לאשתו קונם אם בא' שאמר לאשתו התירו איני מגרשך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה ^(†) מאי קונם. פי׳ קונם הוא לשון (י.) ומשמע שאסר עליו דבר כקרבן והכא דאמר קונם אם איני מגרשך מאי אסר עילויה אמר רב הונא באומר יאסרו עלי כל פירות באוכוו אסור עלי כל פירות שבעולם כקונם אם איני מגרשך והתירו לו חכמים שיגרשנה (ס"א שיחזירנה): פשיטא. פי׳ פשיטא ודאי יכול להחזירה דמאי קלקול שייך למימר דבעי' למיסרה ואי קשה ואמאי פשיטא הכא דמותר להחזירה ואין בזה

א) ע"כ שייך לע"א. ב) עי׳ תוס׳ ד"ה הנודר.